

Beleidsplan 2015-2018

Update oktober 2015

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Over HMK	3
Missie	3
Statutaire doel en doelstellingen	4
Organisatie	4
Bestuur	4
Positionering	4
Programmabeleid	5
Van oprichting tot nu	5
Ontwikkelingen	5
De Open Call	6
Het programma	6
Communicatie	7
Kernwaarden	7
Doelgroepen	7
Cultureel ondernemerschap	8

Inleiding

Over HMK

Hotel Maria Kapel (HMK) is een artist-in-residence, tentoonstellingsruimte en cinema voor hedendaagse beeldende kunst in het stadscentrum van Hoorn. HMK is een stichting met als doel beginnende en meer gevestigde kunstenaars uit binnen- en buitenland te ondersteunen in de productie van nieuw werk en het bevorderen van uitwisselingen tussen nationale en internationale kunstenaars, culturele instellingen en het publiek. De studio/expositieruimte van HMK is een vroeg zestiende-eeuwse kapel, omringd door een semi-private binnentuin. Deze prachtige, rustige en ruime werkomgeving biedt de artists-in-residence een unieke ruimte voor reflectie, experiment en productie. HMK plaatst de kunstenaar in het middelpunt van haar activiteiten en stimuleert het nemen van risico dat zij ziet als een belangrijk onderdeel van artistieke ontwikkeling. Het publieke programma van tentoonstellingen, screenings, lezingen, workshops en publicaties richt zich op het uitdagen van de perceptie van wat hedendaagse kunst is en brengt het publiek dichter bij de praktijk waarop het gebaseerd is.

Missie

HMK ziet het als haar taak door middel van een residencyprogramma een groter begrip van wat het hedendaags kunstenaarschap behelst te bewerkstelligen. Om deze reden geeft HMK het publiek toegang tot het atelier en de productiefase, vraagt kunstenaars om met bezoekers in gesprek te gaan en in een publiek programma zijn of haar beweegredenen en gedachten te delen en aanknopingspunten te zoeken in andere disciplines. Een tweede, net zo belangrijke, taak vindt HMK aan de kant van de kunstenaar. De laatste jaren worden kunstenaars in Nederland meer dan ooit gevraagd om marktgericht te denken of 'cultureel ondernemer' te zijn. De kunst die zij maken lijkt hierbij ondergeschikt te raken aan sociale en economische belangen, en de conceptuele vrijruimte die zo belangrijk is voor de productie en ontwikkeling van beeldende kunst, dreigt hiermee verloren te gaan. In dit klimaat wil HMK zich inzetten voor de verdediging van de positie van de individuele, autonome kunstenaar, zonder echter deze algemene ontwikkelingen te negeren. De situatie waarin een kunstenaar afgesloten in zijn atelier aan het werk is, is nou eenmaal niet meer van deze tijd. HMK's taak is om in dit tussengebied van atelier/kunstenaar/productieproces en publiek een schakel te zijn. Enerzijds door het mogelijk maken en begeleiden van (jonge) kunstenaars in de productie van nieuw werk, anderzijds door de soms 'moeilijke kunst' aan een zo groot mogelijk publiek te ontsluiten.

Statutaire doel en doelstellingen

De stichting heeft als doel: de ontwikkelingen in de hedendaagse beeldende kunst alsmede het productieproces voor een zo breed mogelijk publiek inzichtelijk te maken, en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevordelijk kan zijn. Tot dit doel behoort niet het doen van uitkeringen aan de oprichter of aan hen die deel uitmaken van organen van de stichting.

De stichting tracht haar doel te bereiken door:

- a. Het organiseren van een breed cultureel programma dat bestaat uit exposities, workshops, lezingen en alle andere mogelijke vormen van ontsluiting van artistieke activiteiten aan een zo breed mogelijk publiek
- b. Het uitnodigen van beginnende en gevestigde kunstenaars uit binnen- en buitenland en deze te ondersteunen in de ontwikkeling en productie van nieuw werk dat aansluitend aan de werkperiode wordt gepresenteerd
- c. Het bevorderen van uitwisselingen tussen nationale en internationale kunstenaars, culturele instellingen en het publiek
- d. Het produceren en verspreiden van publicaties, alsmede het in stand houden en uitbreiden van een bibliotheek die vrij toegankelijk is voor alle bezoekers van HMK

Organisatie

Hotel Maria Kapel is een stichting zonder winstoogmerk die gerund wordt door een directie. Een professioneel bestuur controleert en adviseert over het beleid en het programma dat door de directie wordt uitgezet. Vanaf september 2014 bestaat de directie uit een artistiek directeur en een zakelijk directeur die samen de coördinatie voortzetten. De artistiek directeur is verantwoordelijk voor de inhoud van het programma en de promotionele activiteiten, de zakelijk directeur beheert de financiën en wordt daarin ondersteund en gecontroleerd door de penningmeester. Daarnaast werkt HMK met vrijwilligers uit Hoorn en omgeving die lokaal helpen bij de promotie van HMK, opbouw, suppoosten en inspringen waar nodig. De vormgever van HMK wordt deels betaald uit de vaste inkomsten, deels uit inkomsten op projecten, Overige medewerkers, zoals technische assistentie en fotografen werken alleen op projectbasis voor HMK.

Hotel Maria Kapel wordt financieel ondersteund middels een exploitatiesubsidie van de gemeente Hoorn en ontvangt sinds 2008 (m.u.v. 2013) jaarlijks een programmasubsidies van het Mondriaan Fonds. Verder wordt er op projectbasis bij nationale en internationale fondsen subsidies aangevraagd en worden eigen inkomsten verworven door bijvoorbeeld verhuur van kantoorruimte (voor meer informatie over de eigen inkomsten, zie hoofdstuk Cultureel Ondernemerschap).

Bestuur

Het actieve bestuur is zorgvuldig gekozen op basis van hun werkterrein en expertise. Bestuur, directie en coördinatoren komen eens in de zes weken bij elkaar, en werken sinds najaar 2011 met de Code for Cultural Governance (CCG). Het werken volgens deze code zorgt voor transparantie en professionaliteit. De huidige leden van het bestuur en hun functie staan vermeld op de website van HMK.

Positionering

HMK bekleed een belangrijke positie in de regio West-Friesland en is de enige instelling die kwalitatief hoogstaande, internationale, hedendaagse kunst produceert en presenteert. In de cultuurnota 'Hoorn, haven voor creativiteit' van de Gemeente Hoorn is Hotel Maria Kapel opgenomen en wordt zij genoemd als een van de instelling die 'een vitale culturele functie hebben voor Hoorn'. Tevens komen volgens dezelfde cultuurnota de 4 o's - ontdekken, ontmoeten, ontwikkelen en ontsluiten - terug in het beleid van HMK.

Internationaal is HMK bekend bij een groot aantal kunstenaars en staat zij bekend als startpunt voor kunstenaars die interesse hebben in de Nederlandse kunstwereld. Het programma van Hotel Maria Kapel neemt een belangrijke vrije ruimte in, waar verbindingen worden gecreëerd voor nu en in de toekomst. In de komende jaren hoopt HMK haar bijzondere positie in het regionale, nationale en internationale kunstklimaat verder te versterken. Zo bestaat het programma niet alleen uit regionaal georiënteerde projecten, maar toont HMK zich zoals ieder jaar op een (internationale) kunstbeurs en werkt HMK samen met internationale partnerinstellingen.

Programmabeleid

Van oprichting tot nu

HMK is in 2003 opgericht door Danielle van Zuijlen en Bart Lodewijks toen zij de ruimte konden overnemen van het Sandberg Instituut die het als projectruimte gebruikte. Sindsdien is de artistieke leiding elke drie á vier jaar aan een ander team overgedragen. HMK is in het verleden geleid door Daniel Dennis de Wit en Jantine Wijnja, Josine Siderius, Wouter Sibum en Bas Hendriks. Sinds 2014 wordt HMK geleid door Irene de Craen en Steve Scheisen die respectievelijk het artistieke en zakelijke leiderschap op zich nemen. Met het opsplitsen van de verantwoordelijkheden speelt HMK in op de veranderde situatie in de kunstwereld en zet zij in op verdere professionalisering in de toekomst. De artistiek directeur kan zich door de opsplitsing geheel richten op de invulling en ontsluiting van het programma, waar nu ook steeds meer studiobezoeken, onderzoek, publieke programmering en publicaties bij horen, terwijl de zakelijk directeur zich volledig kan richten op het reilen en zeilen van de organisatie. Tegelijk is deze ontwikkeling een nieuwe fase in het bestaan van HMK daar de organisatie niet meer wordt geleid door kunstenaars.

Ontwikkelingen

Naast de hoofdfunctie als plek van productie is HMK steeds meer bezig om, behalve het eindresultaat van een residency te ontsluiten, ook de productiefase van de tentoonstellingen in de kapel open te stellen voor het publiek. Een eerste stap hierin was het verbreden van de openingsuren; door ook open te zijn tijdens de opbouw van tentoonstellingen kan het publiek een kijk nemen in de studio van de kunstenaar en eventueel met hem of haar in gesprek gaan. Zowel kunstenaars als publiek hebben hier tot nu toe heel enthousiast op gereageerd en dit zal dan ook zeker in de toekomst worden voortgezet. De ontsluiting van het kunstenaarsproces zal verder worden voortgezet door middel van een publieksprogramma van performances, lezingen, artist talks en screenings in de cinema van HMK. De komende jaren zal bij iedere residency ten minste één publieksmoment plaatsvinden waarbij op verschillende manieren wordt ingegaan op het onderzoek van de kunstenaar.

Een volgend aspect dat HMK voor de toekomst belangrijk acht, is het samenwerken met andere instellingen, binnen en buiten de kunstwereld. Internationaal gezien verbreedt dit het eigen perspectief en vergroot het de bekendheid, op nationaal en lokaal vlak zorgt het voor betere inbedding. Verder biedt samenwerken voordelen op financieel, logistiek en communicatief vlak. In het verleden werkte HMK al bijvoorbeeld samen met het Westfries Museum in Hoorn, Flacc in Genk en *lugar a dudas* in Cali, Colombia en momenteel vindt HMK samenwerkingspartners in het lokale Loft der Zotheid en het internationale kunstenaarsinitiatief 1Shanthi Road in Bangalore, India. HMK is van mening dat er vooral binnen de sector te weinig wordt samengewerkt, wat een van de redenen is die hebben geleid tot de verzwakte positie van de hedendaagse beeldende kunst in ons land. Door de ontwikkelingen in de kunstwereld waarbij de situatie van initiatieven als HMK en de individuele kunstenaar steeds precairder wordt, wordt samenwerken kortom steeds belangrijker.

Ten slotte heeft HMK er vanaf januari 2016 een extra activiteit bij gekregen. In het cafégedeelte van het pand, dat sinds januari 2015 officieel wordt gehuurd, zal een tweemaandelijks onafhankelijk programma worden georganiseerd met workshops, voordrachten en muziekperformances, voor en door (voornamelijk) jongeren uit Hoorn. Met deze activiteiten richt HMK zich op een groter, jonger en nieuw publiek dat op deze wijze kennis maakt met de instelling. Dankzij het open format van presentatie en discussie geeft HMK haar eigen invulling aan de vraag naar cultuureducatie. Bovendien voldoet HMK hiermee aan een lokale wens en behoefte, zonder concessies te doen op de inhoud van het internationale programma.

De Open Call

HMK werkt met een jaarlijkse Open Call, waarop een groot deel van het jaarprogramma wordt gebaseerd. Deze methode ligt in lijn met de identiteit van HMK dat in de traditie van haar oorspronkelijke vorm als kunstenaarsinitiatief een niet-hiërarchisch en open participatief model als basis van de samenstelling van het programma gebruikt. Bovendien bereikt de open call kunstenaars van over de hele wereld waar anders moeilijk contact mee zou kunnen worden gelegd. Voor het programmajaar 2016 kwam een recordaantal van 226 aanvragen binnen. Merkbaar is dat de aanvragen ook steeds van hoger niveau zijn en van meer gevestigde kunstenaars komen, wat nog maar eens aantoont hoezeer HMK een 'formidable space for creativity and experimentation' is, om een van de aanvragers te citeren. Veel aanvragers geven aan HMK al langer te volgen en HMK te zien als een unieke plek voor het produceren en tonen van werk. HMK geniet een goede naam en die reikt erg ver. Het is voor ons echter belangrijk een balans te houden tussen een professioneel en kwalitatief hoogstaand programma en het bieden van werkperiodes aan kunstenaars die het meest profijt hebben van een werkperiode. Sinds 2014 wordt er bewust niet gewerkt met een curatorieel overkoepelend thema. In plaats van naar de inzendingen te kijken vanuit een specifiek stramien, vindt HMK het belangrijk dat de selectie de diversiteit reflecteert van de artistieke strategieën en onderwerpen die door kunstenaars van vandaag belangrijk gevonden worden. De aanvragen worden beoordeeld door de directie van HMK en een speciaal samengestelde, wisselende commissie waarin ten minste een kunstenaar zit. Hieruit wordt een 'long list' samengesteld waaruit de artistiek directeur uiteindelijk het programma samenstelt.

Het programma

Jaarlijks vinden er ten minste zes residencies plaats die worden afgesloten met een tentoonstelling in de kapel. Daarnaast worden andere activiteiten ontwikkeld, in de kapel, in Hoorn, de regio en internationaal. De komende vier jaar wil HMK zich blijven ontwikkelen als productiehuis en presentatieplek voor kwalitatief hoogwaardige beeldende kunst zoals zij deze positie binnen Nederland in de afgelopen jaren reeds heeft toegeëigend. De ambitie is steeds verder te reiken, meer mensen te betrekken bij de projecten van HMK en meer bezoekers en kunstenaars met elkaar te verbinden. Door tentoonstellingen, onderzoeken, publicaties, interventies en (nieuwe) samenwerkingsverbanden.

Communicatie

Kernwaarden

De vijf kernwaarden van HMK die in alle uitingen terug komen zijn:

- **Uniek:** de grootte en geschiedenis van de Mariakapel en de faciliteiten waarover het beschikt
- **Productie en proces:** HMK is een plek waar nieuw werk wordt gemaakt en waar het publiek in aanraking komt met kunstenaars en hun proces
- **Experiment:** HMK hecht belang aan het experiment en staat open voor het nemen van risico dat zij ziet als een belangrijk onderdeel van artistieke ontwikkeling
- **Diversiteit:** HMK heeft een zeer divers programma dat naast tentoonstellingen van beeldende kunst bestaat uit een cinemaprogramma, lezingen, workshops, publicaties etc.
- **Internationaal:** bij HMK komen kunstenaars van over de hele wereld en presenteert zich door deelname aan beurzen en samenwerkingsverbanden ook op een internationaal niveau

Doelgroepen

Hotel Maria Kapel is in 2003 opgericht en heeft sindsdien een groot aantal activiteiten ontwikkeld gericht op diverse doelgroepen. HMK definieert haar doelgroepen als volgt:

Nationaal vakpubliek

Deze groep bestaat uit kunstenaars, kenners, curatoren, critici en pers. Zij is goed geïnformeerd en blijft op de hoogte van de ontwikkelingen van HMK. Ze bezoekt HMK met enige regelmaat en is betrokken. Deze groep heeft over het algemeen een gemiddelde leeftijd van in de dertig. Deze groep groeit gestaag omdat zij weet dat HMK ook een signalerende functie heeft en een plek is waar unieke projecten van nationale en internationale kunstenaars plaatsvinden.

Lokaal en regionaal publiek

In afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in het bereiken van lokaal en regionaal publiek. Enerzijds is er het lokale publiek dat bekend is met de lange geschiedenis van de Mariakapel als kunstcentrum, deze groep bestaat op dit moment voornamelijk uit mensen van boven de 40 jaar. Het bereiken van jongeren in de leeftijdscategorie 16-30 jaar is een nieuw aandachtspunt van Hotel Maria Kapel.

Internationaal

De groep belangstellenden uit het buitenland volgt HMK voornamelijk op afstand door middel van het internet (nieuwsbrieven, website en Facebook). Doordat HMK sinds haar oprichting in 2003 veel met buitenlandse kunstenaars heeft gewerkt, is er een groot netwerk opgebouwd dat goed bekend is met het programma. Daarnaast neemt HMK geregeld deel aan internationale kunstbeurzen waar de activiteiten van HMK worden gecommuniceerd. Ten slotte wordt deze doelgroep bereikt door middel van de jaarlijkse Open Call. Door een toename in het aantal aanvragen is te zien dat deze groep steeds groter wordt.

Toerisme

Een aparte groep van HMK wordt gevormd door de toeristen die Hoorn jaarlijks bezoeken. In toenemende mate krijgt HMK bezoek van deze groep, voor de tentoonstellingen en omdat ze de middeleeuwse kapel van binnen willen zien. We merken dat deze groep mensen normaal gesproken niet in aanraking komt met hedendaagse beeldende kunst, maar eenmaal binnen neemt zij vaak voldoende tijd voor het bekijken van de tentoonstellingen en is erg geïnteresseerd in de geschiedenis en activiteiten van HMK.

Cultureel ondernemerschap

Door een zakelijk leider in te stellen, speelt HMK in op de ontwikkeling waarbij de afhankelijkheid van subsidies en fondsen geleidelijk moet worden afgebouwd en het aandeel eigen inkomsten moet worden versterkt. Om de toekomst van HMK te verzekeren, heeft HMK in zeer korte tijd hier al significante vorderingen in gemaakt. Met initiatieven zoals het opzetten van een vriendsysteem, het ontwikkelen van een kleine (web)shop waar onder andere publicaties en multiples van residenten worden aangeboden, het lanceren van een crowdfunding campagne via Voordekunst en sponsoring door bedrijven, is HMK erin geslaagd extra externe gelden aan te trekken. Verdere aandacht wordt besteed aan het in contact komen met middenstandsorganisaties lokale ondernemers zoals Rotary clubs in Hoorn en omgeving. In de komende jaren zullen dergelijke activiteiten worden uitgebouwd en HMK is ervan overtuigd een aantal ondernemers aan zich te kunnen binden. Naast deze activiteiten is de zakelijk leider actief aan het zoeken naar meer manieren van commercieel gebruik van het pand. Zo worden er kantoorplekken verhuurd en wordt een deel van de opslagruimte verhuurd aan derden. Verder zal in de toekomst gekeken worden naar de exploitatie van het café dat deel uitmaakt van de infrastructuur om ook op deze manier het pand en de infrastructuur beter in te zetten ten behoeve van het residencyprogramma.